

Aspiranterne fra et ungeperspektiv

En ny beskæftigelsesindsats på kulturområdet belyst gennem unges oplevelser og fortællinger

Notat på baggrund af første fase i den forskningsbaserede evaluering af Aspiranterne

v. Niels Ulrik Sørensen og Anne Mette W. Nielsen
Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet

AALBORG
UNIVERSITY

Center for Ungdomsforskning (CeFU) er en forskningsenhed ved Aalborg Universitet, hvor vi forsker i unge og ungdomslivet. Alle CeFUs forskningsprojekter løfter unges egne perspektiver på deres liv frem. Det betyder, at de bygger på viden om unge, der er indhentet i interviews, observationer og spørgeskemaundersøgelser med unge, og at de retter sig mod at få viden om, hvordan unge forstår, tolker og oplever forskellige emner og problemstillinger i deres liv, og hvordan de hænger sammen med deres livssituation bredere set.

Notatets titel:

Aspiranterne fra et ungeperspektiv.
En ny beskæftigelsesindsats på kulturområdet belyst gennem unges oplevelser og fortællinger.

Notat på baggrund af første fase i den forskningsbaserede evaluering af Aspiranterne

Udgivet

Marts 2023

Forfattere

Professor Niels Ulrik Sørensen
Lektor Anne Mette W. Nielsen

Ophav

© Forfatterne og Center for Ungdomsforskning

Forord

Dette notat er den første afrapportering af forskningsprojektet 'Nye navigationspunkter – En forskningsbaseret evaluering af processer og praksisser i Aspiranterne og de overgange projektet åbner for i ungdomslivet'. Forskningsprojektet gennemføres af Center for Ungdomsforskning (CeFU) på vegne af Lauritzen Fonden og Fonden Aspiranterne.

Notatet er baseret på den første del af en todelt dataindsamling. Denne første dataindsamling vil blive suppleret med en opfølgende dataindsamling, som munder ud i forskningsprojektets endelige analyser. Notatet afspejler således forskergruppens nuværende analytiske fund, og det må forventes, at de analytiske pointer kan udvikle sig og antage nye former i forskningsprojektets endelige publikation.

Forskerne takker for det gode samarbejde med Lauritzen Fonden og Fonden Aspiranterne samt med de fagprofessionelle på Aspiranterne. Vi sender også en kæmpe stor tak til de mange unge på Aspiranterne, som har brugt deres tid og vist os deres tillid ved at dele deres fortællinger og oplevelser fra Aspiranterne med os.

Niels Ulrik Sørensen og Anne Mette W. Nielsen
Professor og Lektor ved Center for Ungdomsforskning
Marts 2023

1. Introduktion

Filmen handler om det, der sker oppe i hovedet. Vi har brugt planten som menneske. 'Her er grønt, klamt og klemt' [citerer fra filmen]. Altså det er sådan noget med at blive glemt. Jeg er her stadigvæk, men der er nogle andre, der er taget afsted. Så er det også noget med, at jeg 'stillede mig på tæer for at mærke de hårde overgange' [citerer fra filmen]. Altså der sker noget nyt. En overgang fra noget til noget andet. (Clara, 24 år)

I citatet fortæller Clara på 24 år om en film, hun har produceret sammen med to andre unge i begyndelsen af deres forløb på Aspiranterne. Filmen indkapsler en oplevelse af at stå efterladt alene tilbage i et ungdomsliv, hvor andre jævnaldrende unge har bevæget sig videre, men antyder også, hvordan Aspirant-forløbet slår noget nyt an, om end de på dette tidspunkt har svært ved at sætte ord på, hvad det indebærer.

Aspiranterne, som Clara og de andre deltager i, er et projekt i Helsingør kommune (2020-2025), som er rettet mod udviklingen af en ny type beskæftigelsesindsats inden for kulturområdet. Hensigten er at nytænke og reformere eksisterende indsatser, der henvender sig til unge uden for arbejdsmarked og uddannelse i et tæt samarbejde med lokale kunst- og kulturinstitutioner. I dagsforløb af 24 ugers varighed arbejder en gruppe på seks-otte unge sammen om at skabe musik, billedkunst, performance, video- og fotoværker, events og formidlingsopgaver. Undervejs møder de en række forskellige lokale kulturinstitutioner, herunder Kulturværftet/Toldkammeret, Helsingør Kommunes Museer, Helsingør Teater, Hamletscenen, M/S Museet for Søfart, som de henter inspiration fra og samarbejder med. Dagsforløbene rummer desuden mentorforløb, samtaler og aktiviteter, der har fokus på at understøtte de unges hverdag og trivsel, såvel som deres veje videre.

Efter de 24 uger fortsætter enkelte af de unge i endnu et dagsforløb, mens andre i kortere eller længere tid tilknyttes fortsætter-projektet Aspira, hvor de har mulighed for at arbejde videre med kunst- og kulturområdet gennem småjob-ordningen under det sociale frikort eller bruge projektets faciliteter som base for at arbejde med egne projekter. Ganske mange af de unge fortsætter i regi af Aspira med at tage del i de aktiviteter og fællesskaber, de har fået adgang til gennem dagsforløbet.

Formål, forskningsspørgsmål og forskningsdesign

Center for Ungdomsforskning (CeFU) bidrager med en forskningsbaseret evaluering, der undersøger og kvalificerer projektet med henblik på at understøtte udviklingen af en ny model for en kultursocial beskæftigelsesindsats mellem kommuner, kulturinstitutioner og private aktører. Formålet er at anskueliggøre, hvordan kreativitet, kultur og kunst kan fungere som en arena for en social indsats rettet mod at støtte unge, der står uden for uddannelse og beskæftigelse til at finde nye veje i deres liv. Med afsæt i de unges egne fortællinger fokuserer evalueringen på at undersøge de

unges udbytte af Aspiranterne fra to forskellige perspektiver – et projektperspektiv og et livsperspektiv – og med afsæt i disse to perspektiver ydermere at tegne kon-
turerne af et udviklingsperspektiv for indsatsen undervejs og fremadrettet.

I evalueringen søger vi således svar på følgende spørgsmål:

Projektperspektivet: Hvordan ser Aspirantforløbet ud gennem de unges oplevelser og fortællinger? Hvilke praksisser gør sig gældende, hvilke elementer træder frem, og hvordan præger det de unges udbytte af forløbet? Hvordan foregår de unges veje ind og ud af Aspirantforløbet? Og hvilken betydning har det for de unges udbytte af forløbet, og hvordan det griber ind i deres livsbaner?

Livsperspektivet: Hvordan griber Aspirantforløbet ind i de unges livsbaner og livssammenhænge? Hvilke typer overgange i ungdomslivet åbner det op for? Hvordan forvalter de udbyttet af forløbet i deres veje videre?

Udviklingsperspektivet: Hvilke muligheder, begrænsninger og udviklingsbehov tegner sig i de unges fortællinger om Aspirantforløbet, som de træder frem i projekt- og livsperspektivet? Hvordan kan de bidrage til udviklingen og kvalificeringen af en ny model for en kultursocial beskæftigelsesindsats, der integrerer kreativitet, kultur og kunst?

I indeværende notat belyser vi overvejende projektperspektivet, som har været omdrejningspunkt i evalueringens første fase, og anlægger kun et livs- og udviklingsperspektiv i det omfang, de to perspektiver tegner sig det første år efter de unges deltagelse i dagsforløbet.

Evalueringen er designet med inspiration fra 'virkningsevaluering' (Dahler-Larsen & Krogstrup 2003), der fremfor store almenlydige konklusioner stræber mod præcise og konkrete analyser af, hvordan en indsats fungerer i praksis. Det betyder, at vi har lavet et kvalitativt evalueringsdesign, som på den ene side går helt tæt på praksisser og elementer i Aspiranterne og på den anden side panorerer hen over de deltagende unges liv med henblik på at lokalisere, hvordan indsatsen sætter sig igennem i en større livssammenhæng og de overgange videre, som deres deltagelse i Aspiranterne samlet set åbner for dem.

Det særlige ved vores brug af virkningsevaluering er, at vi konsekvent tager udgangspunkt i empiriske data indsamlet blandt unge fra Aspiranterne. Det er deres perspektiver – og udbyttet af disse – som evalueringen har været designet til at indfange. I forlængelse heraf har vi ført tilgangen ind i en narrativ tradition, hvor sammenhænge mellem indsats og forandringer i de unges liv og hverdag foldes ud gennem unges egne fortællinger med henblik på at indfange sammenhænge fra

deres perspektiver (Nielsen & Sørensen 2017). De praksisser og elementer på Aspirantforløbet, vi retter opmærksomheden på i analysen, har vi hermed identificeret med afsæt i de unges egne fortællinger. Hvor praksisserne udgør gentagne og genkendelige gøremål og fremgangsmåder, der træder frem på tværs af de unges fortællinger fra forløbet, har elementerne karakter af særlige fortætninger af disse praksisser, som fremstår bærende for forløbet og tillægges en særlig betydning i fortællingerne.

Metoder og data i den første undersøgelsesfase 2020-2021

I den første undersøgelsesfase har vi fulgt alle unge, der har været del af de tre første hold på Aspiranterne fra efteråret 2020 til efteråret 2021. Vi har lavet observationer med feltnoter, samt deltaget i forskellige aktiviteter undervejs i alle tre forløb, mest intensivt på hold 1 og hold 2. Derudover har vi gennemført kvalitative, individuelle interviews med alle unge på de tre hold, samt lavet opfølgende journey map interviews (Nielsen & Sørensen 2018) med dem et halvt til et helt år efter. De interviews, der indgår i notatet, har hovedsageligt beskæftiget sig med deres veje ind i Aspiranterne samt deres oplevelse af at være en del af aspirantforløbet, hverdagen på projektet, arbejdet med kunst og kreativitet etc. Samlet set er der tale om 21 interviews med 14 unge mellem 20 og 29 år. Heraf har tre af de unge gået på to forløb. To af de unge, der har været en del af Aspiranterne, har vi af forskellige årsager ikke haft mulighed for at interviewe, og ud af de 14, vi har interviewet, er der tre af de unge, vi ikke har haft mulighed for at geninterviewe.

Derudover har vi i den første undersøgelsesfase løbende deltaget i udviklingsmøder med de fagprofessionelle, der er tilknyttet Aspiranterne, faciliteret læringscirkler ind i det tværprofessionelle samarbejde omkring Aspiranterne, samt bidraget med oplæg og dialog med en bredere kreds af aktører i forbindelse med projektet. I disse aktiviteter har vi både leveret input til de professionelle og aktørerne, men ligeledes selv fået skærpet vores forståelser for Aspirantforløbet og den kontekst, forløbet og de unge i forløbet indgår i.

På baggrund af den samlede data fra den første undersøgelsesfase tegner der sig en række mønstre og sammenhænge i de unges fortællinger om at deltage i projektet og i vores observationer i forløbene. Det er mønstre og sammenhænge, der går på tværs af de meget forskellige unge, der har deltaget i dagsforløbene, og de variationer, der har været i den måde, forløbene har været tilrettelagt på. Det er disse mønstre og sammenhænge i de unges fortællinger, som vi gør tilgængelige i notatet.

Notatets opbygning og afsnit

I det følgende vil vi først vise de unges veje ind i Aspirantforløbet (afsnit 2). Derefter zoomer vi ind på selve forløbet (afsnit 3). Her præsenterer vi indledningsvis en model, der illustrerer de væsentligste dele af forløbet fra de unges perspektiver. Derefter går vi mere detaljeret ned i de forskellige dele: Både de seks bærende elementer og det særlige fællesskab, de giver anledning til i forløbet. Afslutningsvis skitserer vi de horisonter (afsnit 4), som Aspiranterne umiddelbart tegner for de deltagende unges videre liv. Horisonter, som vi forskningsmæssigt undersøger yderligere i evalueringens næste faser.

2. De unges veje ind i Aspiranterne

De unge, som gennem den kommunale ungeenhed visiteres til en samtale om at blive en del af Aspiranterne, er unge, der af forskellige årsager står uden for uddannelse og beskæftigelse. De placerer sig inden for tendenser i et bredere samfunds- og ungdomsliv, hvor stadig flere unge kæmper med forskellige former for udfordringer. Ud over de mere klassiske udsathedformer, som er koblet til fattigdom og udenforskab, har vi i nogle år været vidne til en stigende mental mistrivsel og en markant vækst i diagnoser blandt unge (Ottosen et al 2018, Andersen et al 2020, Jensen et al 2022). Der tegner sig et nyt mønster, hvor stadig flere unge føler sig pressede, forkerter og utilstrækkelige og oplever ikke at kunne leve op til de krav og forventninger, der er til nutidens ungdomsliv. Det gælder også unge fra den brede mellemgruppe, der ikke er vokset op i hjem med fattigdom og udenforskab, men som skubbes ud af et uddannelses- og ungdomsliv, hvor kravet om at præstere er højt, alting går hurtigt, og man vender blikket mod sig selv, når tingene går galt (Sørensen & Nielsen 2014, Sørensen et al 2017). Samlet træder et nyt udsathedsbillede frem, hvor nye udsathedformer føjes til gamle, mere klassiske udsathedformer, og hvor udsathed samlet set antager en mere sammensat og kompleks karakter (Katznelson et al 2022).

I forlængelse heraf er det en meget sammensat gruppe af unge, vi møder i Aspiranterne. Deres historier er på mange måder vidt forskellige og spænder over diagnoser, multiple psykiatriske indlæggelser, medicinering, misbrug, vold og svære sociale relationer. Fælles for dem er imidlertid, at de har mange og ofte afbrudte forløb med uddannelse, arbejde, aktivering i projekter etc. med sig, og at de efter gentagne forsøg på at finde vej i uddannelse og beskæftigelse har tabt mange af de strukturer og rammer, der bidrager til at skabe afgørende orienteringspunkter og horisonter i ungdomslivet. Det gør det svært at få øje på deres plads i verden og på hvilke muligheder, der er for dem fremadrettet. Det gælder også Malthe på 29 år, der her fortæller om, hvordan han senest måtte trække sig fra en virksomhedspraktik:

Jeg havde været i noget virksomhedspraktik, og det fungerede ikke på grund af min sociale angst, og så gik jeg sådan set lidt i en periode og ikke vidste, hvad jeg skulle gøre af mig selv (Malthe, 29 år)

Mange af de unge, der som Malthe har måttet trække sig fra mange sammenhænge og indsats, står tilbage med en følelse af stor fortabthed og tvivl. Det er en tilstand af modløshed, der også sætter sig i hverdagslivet. Sofie på 22 år er gentagne gange droppet ud af gymnasiet, og her beskriver hun, hvordan hendes hverdag op til Aspirantforløbet er blevet udflydende og uhåndterbar:

Jeg har siddet fast i en eller anden mærkelig boble, hvor tiden er gået helt i stå, og uden for den løber alle mine venner bare rundt og har gang i deres ting og flytter og uddannelse, mens jeg ikke kunne komme ud af den, for jeg

tænkte: 'Hvad er det, jeg skal lave?'. Det fungerer tydeligvis ikke for mig det der med uddannelse. Så jeg har bare virkelig siddet fast i en eller anden mærkelig stilstand, og det har selvfølgelig været superensomt og sådan svært at få aftaler nogle gange. Jeg har jo bare haft tid hver dag til at lave noget, men der har ikke rigtig været nogen, der har haft den tid. Det har været sådan en følelse af bare at se dem flytte til København og starte på uni. (Sofie, 22 år)

Sofie fortæller, hvordan hun føler sig alene, afkoblet og marginaliseret fra det ungdomsliv, hendes venner og alle andre unge tilsyneladende lever omkring hende. Mens hendes venner flytter hjemmefra og starter på uddannelser, er hendes liv gået i stå, og hun har svært ved at se, hvordan hun skal komme videre. Det er en følelse, der går igen hos flere af de unge, når de fortæller om, hvordan de havde det umiddelbart inden, de starter på Aspiranterne. Freja på 24 år, der ikke har kunnet komme videre efter sin ungdomsuddannelse, fortæller her om at miste kontakten til omverdenen og trække sig ind i sig selv:

Jeg var der, hvor jeg ikke kunne se en fremtid. Jeg vidste ikke, hvilken vej jeg skulle gå overhovedet. Jeg var blevet slået ned lidt for mange gange. Der var tomhed, forvirring, tristhed. Det var en følelse af at være fortabt. Bare det med ikke at vide, hvad der skal ske om en måned, om et par år. Ikke at have nogen ide om, hvad der skal ske næste gang. Hvad kan jeg gøre i forhold til at kunne få en fremtid eller ej. Man er bare sådan, hvor du nærmest kryber under dynen og ikke ved, hvordan du kommer ud af sengen. Det er ikke bare at stå stille. Man er fortabt. (Freja, 24 år)

For Freja, der på det tidspunkt har været igennem mange forskellige indsatser, er det svært at forestille sig, at der overhovedet er en plads for hende, og det er uklart for hende, hvad hun kan gøre for at skabe sig et liv og en fremtid.

Oplevelserne af at være koblet af de strukturer og rammer, der for andre unge er med til at give retning til hverdagen og fremtiden, er dog ikke det eneste, der går igen i de unges fortællinger, når de starter på Aspiranterne. Fælles er således også deres fortællinger om at være nysgerrige på de kreative og kunstneriske udtryksformer, der er omdrejningspunkt for Aspirant-forløbet, lige som mange af dem har erfaringer med selv at skabe musik, skrive, male, spille teater, tage billeder eller på anden vis engagere sig i kunst og kultur, inden de starter på Aspiranterne.

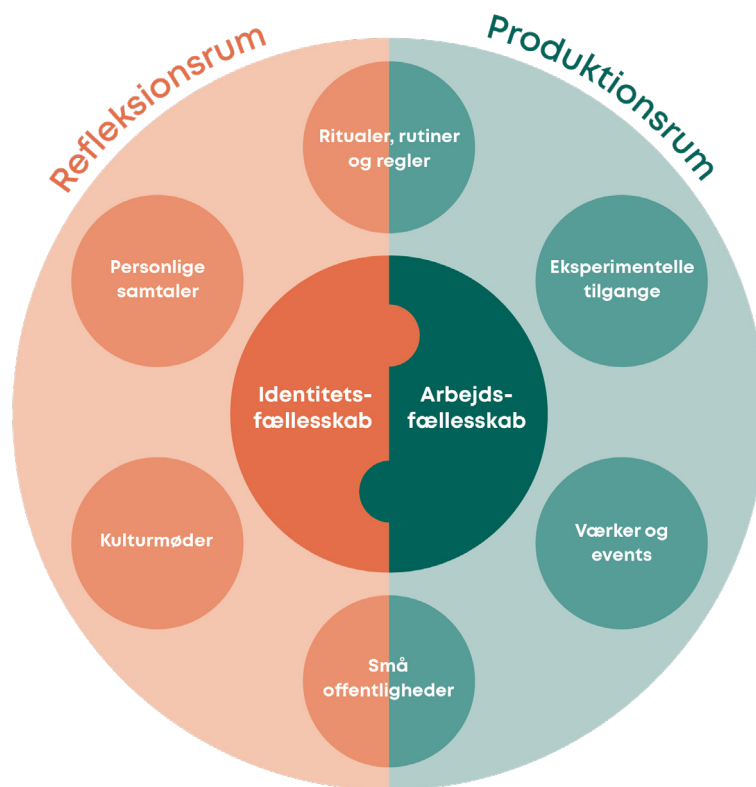
3. Aspirantforløbet fra et ungeperspektiv

Aspirantforløbet 24 uger består af tre ugers introduktion, hvor de unge lærer hinanden og stedet at kende og sporer sig ind på fælles temaer, interesser og kunstneriske udtryksformer. Herefter følger en periode med faglig fordybelse, hvor de unge både arbejder individuelt og kollektivt med forskellige produktioner. Afslutningsvist samles produktionerne til en offentlig fremvisning. Forløbet er inddelt i to produktionsdage (tirsdag og onsdag) og en refleksionsdag (fredag). Hertil kommer mulighed for at benytte Aspiranternes lokaler om torsdagen, hvor der er åbent værksted for nuværende og tidligere aspiranter. Endelig rummer forløbet også samtalebaserede coachingforløb og individuelle møder med forskellige kulturaktører planlagt sammen med den enkelte unge.

Med afsæt i de unges fortællinger skal vi her se nærmere på, hvad der konkret foregår i Aspirantforløbet, og hvilket udbytte de deltagende unge har af forløbet. Til at anskueliggøre det har vi udviklet en model (se figur 1). Modellen illustrerer, hvordan ugeprogrammets struktur skaber en hverdag, der er kendetegnet ved såvel refleksive som producerende praksisser. I modellen viser vi opdelingen som to forskellige rum, *et refleksionsrum og et produktionsrum*, der på den ene side er organiseret på forskellige dage og på den anden side griber ind i hinanden og virker sammen i de unges fortællinger. I modellen er det illustreret ved, at rummene 'klikker sammen' og skaber forbindelser mellem de refleksive og producerende praksisser. Vi kalder den en 'klikmodel'.

Modellen samler de refleksive og producerende praksisser i seks forskellige elementer: *Personlige samtaler; Kulturmøder; Eksperimentelle tilgange; Værker og events; Ritualer, rutiner og regler; Små offentligheder*. De to første elementer optræder primært i refleksionsrummet og de to næste i produktionsrummet, mens de sidste to elementer indgår i begge rum. I de unges fortællinger om deres deltagelse i Aspiranterne opstår der i samspillet mellem de seks elementer et *arbejds- og identitetsfællesskab*, der kan rumme de unge med det, de bærer med sig, og samtidig åbne nye horisonter for, hvem og hvad de kan blive til.

På næste side gennemgår vi modellen. Vi starter med at udfolde de seks elementer og indkredser derefter det særlige ved det arbejds- og identitetsfællesskab, de samlet set konstituerer.

Figur 1: Aspiranterne fra et ungeperspektiv - Klikmodellen

Første element: Ritualer, rutiner og regler

Det første element, *ritualer, rutiner og regler*, rummer mange af de forskellige strukturerende praksisser, som skaber genkendelighed og forudsigelighed i hverdagen og bidrager til at samle refleksions- og produktionsrummet på Aspiranterne. Det er praksisser, der finder sted på nogenlunde samme måde hver dag og hver uge, og som orienterer og rutinerer vigtige opgaver. De etablerer en tydelig struktur om hverdagen, der signalerer, hvad der skal ske uden, at de unge oplever det som fastlåsende. Her beskriver Malthe på 29 år, hvordan ritualer, rutiner og regler netop får dagens skiftende aktiviteter til at glide ubesværet afsted:

Der er en særlig rytme på Aspiranterne, hvor vi kommer ind, og så er der ligesom en dagsorden, og så snakker vi kort om, hvordan har weekenden været eller den her dag, og så bliver vi lige som præsenteret for, hvad der skal ske i dag. Det kan være, vi skal ned og se de forskellige skulpturer nede ved havnen og så filme et eller andet og så skabe ud fra det. Så det er sådan ret 'ready, set, go'-agtigt, og det synes jeg er ret fedt. Altså fremgangsmetoden med, at der ikke bliver for meget tid til ligesom at sidde ned og tænke for meget over: 'Nå, hvad skal vi gøre'. Det bliver mere bare sådan en naturlig proces i forhold til det hele. (Malthe, 29 år)

I modsætning til dag- og ugeskemaers mere rigide kasser og tidsslots etablerer ritualerne, rutiner og reglerne en særlig dagsrytme, hvor en aktivitet tager den næste, og hvor de unge nogenlunde ved, hvad der skal ske. De støtter og orienterer dermed deres deltagelse i de relativt åbne refleksions- og produktionsprocesser, de indgår i på Aspiranterne, men fastholder en rammesætning af hverdagen, der i vid udstrækning er defineret ved at kunne justeres efter de unges forskellige behov og dagsform. Her fortæller Maria på 25 år, at der fx er en regel om, at de altid kan gå fra eller gå i gang med noget andet, hvis de har brug for det:

Det er meget sådan ... chill. Hvis man sidder og laver noget og så lige pludselig kan mærke, at nu, nu kan jeg ikke lige det her mere. Så siger man det bare og så: 'Jamen, så kan du lave noget andet, eller du kan lige gå en tur', eller et eller andet. Så det er meget stille og roligt. Fordi jeg har dage, hvor jeg bare kan arbejde derudaf, og så har jeg dage, hvor jeg... Så kan jeg være to minutter her og så to minutter der, og så skal jeg gå en tur, eller så skal jeg gå hjem tidligt og sådan. (Maria, 25 år)

I citatet fortæller Maria, hvordan arbejds- og samværsformen på Aspiranterne understøtter hende og de andre unges muligheder for selv at styre deres deltagelse. De kan skifte til andre opgaver eller gå og komme tilbage, når de er klar igen, uden at noget bryder sammen, eller det er forbundet med et stort drama. Det gælder også, at de altid kan sende en sms eller ringe og melde fra, hvis de ikke kan komme en dag. Hvor det at trække sig for mange af de unge har været forbundet med stor skam eller en følelse af at være anderledes eller forkerte i skolen og andre sociale sammenhænge, italesættes det på Aspiranterne som at tage vare på sig selv og betyder, at de kan fastholde deres tilknytning til projektet også, når de har svære perioder.

Når ritualerne, rutinerne og reglerne på Aspiranterne er vigtige, er det fordi de etablerer en forudsigelig og genkendelig dagsrytme i hverdagen. De virker samlende ind på forløbet på tværs af de reflekterende og producerende praksisser og bidrager til at skabe en stærk og samtidig fleksibel og bøjelig rammesætning, der både orienterer de unges deltagelse og kan rumme deres udfald og behov for at trække sig. Det er en rammesætning, der bryder med de mange dårlige erfaringer, de har med sig fra andre sammenhænge.

Andet element: Eksperimentelle tilgange

Det andet element, *eksperimentelle tilgange*, rummer praksisser, som knytter sig til de kunstneriske og kreative produktioner på Aspiranterne. Der er tale om praksisser, der understøtter, at de unges arbejde med at skabe værker og events kan følge mange forskellige veje og udvide sig i nye retninger undervejs. Her er fejl ikke ødelæggende, men et vilkår, som arbejdet med kunstneriske processer, værker og events uværgerligt rummer, og samtidig et afsæt for at noget nyt og interessant kan vise sig. De eksperimentelle tilgange bidrager dermed til at vise de unge et alternativ til den nulfejlskultur, som mange af dem har slået sig på i uddannelses-systemet og i ungdomskulturen generelt, og giver dem plads til at turde gå undersøgende og afsøgende til værks. Her er det Liv på 20 år, der fortæller, hvordan den film, hun er med til at lave, undervejs udvikler sig til noget helt andet, end hun havde forestillet sig til en start:

Jeg ved selv, hvad den rigtig ide var, men filmen kom ud som noget helt andet. Det kan jeg meget godt lide. At det ikke behøves at være sådan sort og hvidt. Sådan: 'Nu har vi sat os for det her, nu skal det være det'. Det der med igen at arbejde med noget kreativt, det var rart, fordi man ikke kunne gøre noget forkert, men bare få lov til at arbejde frit med det. Vi havde nogle ting, som vi godt ville have med, fx det med værftet, men det var ikke sådan, at der var nogen begrænsninger på det. Og processen var også rar – det der med at filme og tage billeder og sidde og lave mindmaps og storyboards. (Liv, 20 år)

Liv beskriver, hvordan de eksperimentelle tilgange omfatter forskellige praksisser som fx foto takes, optagelser, der ses igennem og gentages igen og igen, mind maps og story boards. De understøtter både afsøgninger, der går i forskellige retninger, og oparbejdelsen og forfinelsen af særlige teknikker. Her er det Nadia på 26 år, der beskriver, hvordan hun arbejder med sin tegneteknik undervejs:

I denne her proces fandt jeg ud af, at jeg kan tegne hurtigere ved at lave mindre. Jeg kender allerede menneskekroppen, så det var ikke specielt svært at tegne tøj med det samme uden at tegne stikfiguren først. Og fordi jeg skulle lave så mange tegninger, så fandt jeg frem til den her proces, der var hurtigere at arbejde med. Så jeg lærte en hel masse af det her. Jeg har simpelthen skippet kropsprocessen med stikfiguren. (Nadia, 26 år)

De eksperimentelle tilgange giver de unge mulighed for at prøve sig frem og prøve igen og igen, indtil de rammer det, de gerne vil, samtidig med, at de installerer en åbenhed overfor, at værker og events kan se ud på mange måder og tage mange drejninger. Samlet set bidrager de til at de unge oparbejder redskaber til at forløse deres ideer og blive vant til at gøre det i et tæt samarbejde med andre.

Når de eksperimentelle tilgange på Aspiranterne er vigtige, er det fordi, de viser de unge et alternativ til en nulfejlskultur og i stedet giver dem adgang til at arbejde med uforudsete hændelser og fejl som en integreret del af en arbejdsproces. Dermed oparbejder de unge redskaber, metoder og erfaringer til at håndtere det uforudsete som vilkår og samtidig vinde kontrol med deres arbejdsprocesser i det omfang, det er muligt. Det står for mange af de unge i stærk kontrast til deres tidligere erfaringer med at befinde sig i sammenhænge, hvor det har handlet om at undgå fejl, og hvor de er blevet bange for at gøre ting forkert.

Tredje element: Værker og events

Det tredje element, *værker og events*, er lige som de eksperimentelle tilgange knyttet til Aspiranternes produktionsrum. De udmøntes i praksisser, hvor de unge arbejder med at skabe og færdiggøre forskellige produktioner og høste anerkendelse for dem. Det bidrager til, at de unge bevæger sig videre fra de mere skitseagtige private praksisser, som mange af dem har udviklet derhjemme og til at kunne se deres ideer og drømme manifestere sig fysisk i værker og events. Selvom flere af de unge er på et ret højt kunstnerisk niveau, har de ikke nødvendigvis arbejdet hen mod færdige produktioner, som de har delt med et publikum. Clara på 24 år fortæller, at modet til faktisk at færdiggøre sine værker og dele dem med andre er noget afgørende nyt, der forløses på Aspiranterne:

Hvordan er de produktioner, du laver her på Aspiranterne anderledes, end dem, du laver derhjemme? Det er nok, at der er en deadline, og at de skal vises. Der er nogen, der skal forholde sig til dem. Når jeg bare sidder med det selv, så er det ikke sådan, at jeg skal lave det her stykke musik færdig, eller jeg skal skrive denne her tekst færdig til et vist tidspunkt. Det er det der med, at man får ligesom øvet sig i nogen trykke rammer med at komme ud med det. Det giver blod på tanden til at gøre noget med det, jeg kan.
(Clara, 24 år)

I citatet beskriver Clara både betydningen af at skulle vise sine værker til andre, og at det sker indenfor en særlig ramme, hvor der arbejdes med at skabe en tryghed, som gør det muligt at turde dele det, hun laver med andre. På Aspiranterne omfatter det bl.a., at de unge har mulighed for at prøve sig selv af på nye måder og undervejs finde frem til deres rolle og bidrag på produktionerne og herigennem

få en oplevelse af at kunne meget mere end de selv troede muligt. Det fortæller en af de unge, Tobias på 26 år, om her:

Man var en del af et hold, og man havde en rolle og et bestemt ansvar. *Hvad betyder det?* Det betyder, at man er nødvendig, at man har en rolle og er med på holdet, og man sætter et præg på det færdige produkt. Man fik erfaring med at prøve noget andet i en sikker sammenhæng. Jeg har det meget sådan, at jeg kan blive overvældet, hvis jeg bare får en rolle, og det er sådan: 'Du skal bare gøre det og hvis du ikke gør det, så falder det hele sammen'. Så flygter jeg. (Tobias, 26 år)

På Aspiranterne oplever Tobias at få et ansvar og en rolle i forløsningsen af de værker og events, han er inde over, samtidig med, at det sker i et tempo og omfang, han kan håndtere.

Når værker og events er vigtige, er det fordi de unge går fra at have en kreativ åre, som udfoldes privat og skitseagtigt, til at finde mod til at fremvise deres produktioner og høste anerkendelse for dem fra et publikum. Samtidig bliver værker og events på Aspiranterne til gennem kollektive processer, hvor de unge kan sætte deres præg på produktionerne uden selv at skulle forløse alt. Det omfatter, at de unge får ansvar, men også adgang til at finde deres særlige rolle og bidrag. Samlet set opøver de undervejs en tro på egne evner til at skabe noget sammen med andre gennem et kreativt og kunstnerisk virke.

Fjerde element: Personlige samtaler

Det fjerde element, *personlige samtaler*, involverer refleksive praksisser, der giver de unge mulighed for at undersøge, italesætte og reflektere over den aktuelle kontekst og de erfaringer, de gør sig sammen, såvel som de forudsætninger, forskelle og personlige grænser, der kendetegner dem hver især. De personlige samtaler bidrager til, at de unge går fra at tumle med forskellige former for udenforskab, ensomhed og isolation til at udvikle et sprog for og redskaber til bedre at forstå, reflektere over og handle på egne og andres udfordringer og erfaringer. De personlige samtaler på Aspiranterne er både faciliterede og opstår mere uformelt og spontant, lige som de finder sted såvel i grupper som i mere individuelle sammenhænge.

Her er det Freja på 24 år, der beskriver, hvordan de mere formaliserede personlige samtaler i gruppen ofte faciliteres om fredagen:

Om fredagen koncentrerer vi os om os selv og hinanden. Der er ofte et ord, vi skal snakke om, eller også er der et lille forlæg. Så har vi noget, der hedder 'ugen, der gik'. Der tager vi en runde og ser, hvordan din uge har været, og det behøver ikke kun at være Aspiranterne, det kan også være derhjemme. Om der har været noget godt, noget dårligt – har det været hårdt? Det kan være hårdt engang imellem og være lidt svært, for man giver virkelig meget af sig selv på den måde, men hvis du virkelig ikke føler for det, kan du sagtens blive sprunget over. (Freja, 24 år)

Freja fortæller, hvordan de personlige samtaler kan være hårde, fordi det er svære ting, der bliver talt om og taget hånd om i fredagens aktiviteter og øvelser. De bidrager på afgørende vis til at skabe et omsorgsfuldt, svært og ærligt, men også ofte humoristisk og sprudlende rum på Aspiranterne. Mens de fælles personlige samtaler i gruppen danner afsæt for udviklingen af fælles referencer og en forståelse for hinandens og eget liv bredere set, er de personlige samtaler, hvor en eller to af de unge mødes med en af de fagprofessionelle, møntet på en mere specifik individuel udvikling eller problemstilling. Her indgår øvelser, hvor de både undersøger og reflekterer over deres hverdag her og nu og afsøger mulige veje videre i deres liv.

De uformelle og spontane personlige samtaler opstår undervejs i forløbet i form af samtaler mellem de unge indbyrdes eller individuelt med en af de fagprofessionelle. Her er det en af de unge, Frederik på 26 år, der fortæller om pludselig at måtte trække sig fra en af fredagens gruppesamtaler og i stedet går en tur med en af de fagprofessionelle:

Jeg får bare den her overvældende følelse af, at jeg bare skal ud af det der lokale der. Og så går jeg så ud, og så går jeg ned i enden ad gangen, og så kommer [en af de fagprofessionelle]. Og så sidder vi bare der lidt. Og så kommer vi så tilbage efter noget tid, og så henter vi vores jakker, og så går vi så en tur. Men jeg følte ikke rigtig, at der var... Hvad kan man sige... Nogen tanker om, at jeg bare gik. Jeg kunne bare komme tilbage, og så var alt næsten sådan, som det var. (Frederik, 26 år)

Frederik fortæller, hvordan det – som vi så under ritualer, rutiner og regler – altid er muligt for de unge at trække sig uden, at den sammenhæng, de er en del af, bryder sammen. Det gælder også her, hvor Frederik har mulighed for at få lidt luft og en pause og tale alene med en af de fagprofessionelle, hvorefter han uden det store drama kan komme tilbage til gruppen bagefter.

Mens de formaliserede personlige samtaler ofte omfatter øvelser i at forholde sig på nye måder til erfaringer og store spørgsmål, tager de uformelle personlige samtaler løbende hånd om oplevelser og forhold, der opstår pludseligt, eller som antager mere privat karakter.

Når de personlige samtaler er vigtige, er det fordi, de giver de unge mulighed for at undersøge, italesætte og reflektere over de erfaringer, de har med sig og gør sig sammen. De unge på Aspiranterne tumler med spørgsmål og udfordringer, som de i flere tilfælde ikke har nogen at tale med om, og de formaliserede, såvel som de mere ad hoc agtige samtaler er med til at løfte de unge ud af en oplevelse af ensomhed, isolation og udenforskab og ind i et rum, hvor de finder et sprog for og redskaber til at bedre håndtere deres oplevelser og erfaringer.

Femte element: Kulturmøder

Det femte element, *kulturmøder*, omfatter en række refleksive praksisser, der inspirerer og udvider de unges horisont. Det sker særlig i løbet af de første ugers introduktionsforløb, hvor de unge møder byrummets kunst, udstillinger og museer og introducerer hinanden til musik og andre kunstneriske udtryk, som de selv er inspireret af, men også senere i forløbet, hvor de møder forskellige kulturaktører og udøvende kunstnere. De forskellige typer af kulturmøder fungerer som kollektive og fællesoparbejdede referencer mellem ellers meget forskellige unge, som de efterfølgende kan trække på, og som skaber bånd mellem dem. Liv på 20 år fortæller her om, hvordan hendes hold bruger møderne med Værftshallerne og en Troels Kløvedal-udstilling på Søfartsmuseet som inspiration:

Jeg gik rundt sammen med en af de andre i hallerne nede på værftet og fik idéer og sådan. Vi ville godt lave en video, og noget fra værftet, ik'. Der var også nogen, der var nede på Søfartsmuseet, så vi havde lidt forskellige muligheder, hvor vi kunne finde inspiration. I forbindelse med, at vi var på Søfartsmuseet, havde vi set Troels Kløvedals udstilling, hvor han snakker om, at ens... Hvad kalder han det... 'dejligste sted i verden' ikke er en destination, men en sindstilstand, så vi har lidt snakket om det her med, hvordan man ligesom finder sin ro, og hvor man finder sit sted at 'slibe øksen'. (Liv, 20 år)

Udtrykket 'slib øksen', som Liv her refererer til, bliver både et tilbagevendende referencepunkt i de personlige samtaler og afsæt for deres produktioner på hendes hold. På et andet hold er det et besøg på Værftsmuseet og de refleksionsøvelser, de unge laver der, som er sætter sine spor og ender med at inspirere flere af de unges produktioner. Her er det Nadia på 26 år, der fortæller, hvordan hun bliver optaget af, hvor kvinderne er henne i museets repræsentation af værftsarbejderne:

Når man kigger over på værftet, på Værftsmuseet, så ser man jo mest mænd og ikke så mange kvinder. Så vi fik ideen om, at vi hijackede det og lavede nogle forskellige tegninger, der viste lidt, hvad kvinderne rendte rundt og lavede. Fordi vi ved, at der var nogle svejsere, og der var nogle kranførere og sådan lidt af hvert, så vi fik sat kvinderne ind, hvor mænd også er. Vi kiggede også på en masse af vægmalerierne ude i byen omkring værftet. Og så hentede jeg egentlig bare inspiration derfra. (Nadia, 26 år)

Nadia og et par af de andre unge dykker ned i forskellige arkiver og finder frem til nogle af de kvinder, der arbejdede på værftet. Her finder de billeder og vidnesbyrd, og det lykkes dem at finde frem til en af kvinderne, som de interviewer. Kulturmøderne på Aspiranterne indbefatter at reflektere over og forholde sig til kunst og kultur, men også dokumentere og formidle forskellige lokale kulturaktørers aktiviteter, hvor de unge går fra at være publikum til at tage aktiv del i dem. Samlet set åbner kulturmøderne byen for de unge på nye måder. Selvom langt de fleste af dem allerede er engagerede i kunst og kultur, inden de starter på forløbet, har de fleste aldrig været aktive brugere af de forskellige kulturtilbud i Helsingør – og det bliver de gennem deres deltagelse i Aspirantforløbet.

Når kulturmøderne er vigtige, er det fordi, de inspirerer og udvider de unges horisont og etablerer fælles referencepunkter, som skaber bånd og identitet mellem de unge. Kulturmøderne er afsæt for refleksioner og samtaler og fungerer som en måde at lære hinanden at kende på, såvel som et materiale, de unge efterfølgende bearbejder i deres egne produktioner. Samtidig åbner kulturmøderne også byen for de unge på helt nye måder. De får øjnene op for kulturtilbud og kultursteder, de ikke tidligere har brugt, de bliver aktive brugere af tilbuddene og stederne og får erfaring med selv at formidle forskellige kulturaktiviteter til andre.

Sjette element: Små offentligheder

Det sidste element, *små offentligheder*, er lige som det første element, ritualer, rutiner og regler, kendetegnet ved at samle refleksions- og produktionsrummet på Aspiranterne. De små offentligheder omfatter praksisser, der rykker de unge fra private og indadvendte rum til sammenhænge, hvor de kan dele deres tanker, perspektiver, ideer, værker og produktioner med hinanden og med andre og blive anerkendt for det, de laver. På Aspiranterne er der både tale om små interne projektoffentligheder, som de unge har med hinanden og de fagprofessionelle i hverdagen, og om små begivenhedsoffentligheder, der skaber et vindue til en omverden. De små interne projektoffentligheder giver mulighed for, at de unge kan dele oplevelser og erfaringer med hinanden, og få inspiration og feedback på deres arbejde. Maria på 25 år fortæller her, hvordan det er med til at udvikle hendes værker:

Jeg har lært, at det er faktisk fedt at have andre øjne på, fordi de ser nogle ting, som jeg ikke ser, og der er flere gange, hvor jeg havde en idé og tænkte: 'Det er sådan, det skal være', og så er der kommet nogle andre med en anden idé, og så er jeg sådan lidt: 'Det havde jeg slet ikke tænkt på, det er sgu da genialt.' Så jeg ser det på en god måde, og jeg lærer også af det. (Maria 25 år)

Mens de små interne projektoffentligheder skaber et trygt rum for at dele deres tanker og det, de laver undervejs i forløbet, retter de små begivenhedsoffentligheder sig mod, at de unge kan vise deres produktioner til et publikum af aktører i kultursektoren, venner, familie og helt fremmede. De små begivenhedsoffentligheder tilfører deres arbejde en seriøsitet og en rækkevidde, som de unge fremhæver som vigtigt. Her møder de andres reaktioner på deres produktioner, og det er ofte forbundet med stor nervøsitet, som Sofie på 22 år her fortæller:

Det var ret fedt at vise det frem. Det var lidt nervepirrende, for – okay – det har vi arbejdet på i ret lang tid, og så at folk skulle se det og få deres respons. Men det var mega positivt, og jeg synes, det var virkelig fedt at vise det frem og se, hvad de syntes. Det gav noget andet end, at det bare var os, fordi det virker lidt mere seriøst, når der er nogle, der faktisk ser det, vi laver, og fordi vi har et budskab med det, som vi gerne vil sådan ud med. Så giver det jo ikke mening, at det kun er os, der har lavet det, som ser det. (Sofie, 22 år)

Planlægningen og afviklingen af små begivenhedsoffentligheder er samtidig en bærende komponent i forløbet, som de unge arbejder med at orkestrere. Her har de ikke kun mulighed for at vise, hvad de kan, og høste anerkendelse for det.

De er også selv med til at sætte selve rammerne for, hvordan det skal foregå, og hvem det skal henvende sig til.

Når de små projekt- og begivenhedsoffentligheder er vigtige, er det fordi, de giver de unge på Aspiranterne mulighed for at dele deres tanker og det, de kan, med hinanden og andre både i refleksions- og produktionsrummet. Gennem de små offentligheder bliver de unge spejlet og anerkendt og tilegner sig samtidig en ny tydelighed i, hvordan de ser sig selv, deres liv og deres omverden. Samlet set bidrager de små offentligheder til, at de unge undervejs går fra i overvejende grad at opleve sig alene med deres tanker, evner og kunnen til at udvikle og dele dem med andre både inden for og uden for Aspiranterne.

Et identitets- og arbejdsfællesskab

I de unges fortællinger væver de seks elementer i refleksions- og produktionsrummet sig sammen og danner et særligt identitets- og arbejdsfællesskab på Aspiranterne. Det er meget forskellige unge, der har stået uden for arbejde og uddannelse i en årrække, og hvis identitet også har været præget af dette udenforskab. De bliver på Aspiranterne inkluderet i et fællesskab, hvor de skaber noget sammen med andre, og hvor der lægges vægt på og tages højde for, at alle har noget at bidrage med. Her er det Freja på 24 år, der fortæller:

Det er rart at møde de andre og lave et samarbejde med dem. I stedet for kun at samarbejde med folk, der ved, hvad de gerne vil, og hvordan man gør det. Så er det rart at være sammen med nogen, som er på lige fod med dig, og som også tager hver skridt stille og roligt. Og hvis man er et trin over eller under andre, så tager man det helt roligt, så man stadig kan gå sammen. Ja, man bakker op om hinanden. Jeg kan godt lide at være med, men stadig stå i baggrunden. Det er en rigtig fin rolle (Freja, 24 år)

Freja beskriver, hvordan Aspiranterne giver hende og de andre unge adgang til at spejle sig i, føle sig ligeværdige med og tage hensyn til hinanden. Samtidig fortæller hun også om et fællesskab, hvor de unge kan indtage forskellige roller, og hvor de særlige ressourcer, de hver især bringer med sig ind i arbejdsprocessen, sættes i spil og nyttiggøres. Det er et arbejds- og identitetsfællesskab, som i de unges fortællinger på radikal vis involverer et bredt og inkluderende ressourcebegreb,

hvor selv deres behov for ind imellem at trække sig kan bidrage med noget vigtigt i arbejdsprocessen. Det fortæller Tobias på 26 år om her:

Hos Aspiranterne skulle man være en del af en gruppe, og man kunne ikke arbejde alene. Du skal helst være en del af det, men hvis du ikke kan lige nu, så kan du komme og arbejde videre, når du kan. Man har et ansvar overfor de andre, og man kan give det, man kan. Man er altid nødvendig, man har en rolle og er med på holdet, og man sætter et præg på det færdige produkt. De prøvede lidt at bruge ens styrker, eller hvad man siger. De kunne udnytte, at Sofie havde danset før, og Clara havde erfaring med musik. Jeg brugte selv logik. Der var mange dage, hvor jeg ikke kunne komme, fordi jeg var så overvældet. Men så kom jeg med nye øjne. Når man sidder og kigger på det, de andre har lavet, så ser man, om det giver mening, om man kan følge den røde tråd, eller om det er volapyk, der er blevet smidt op på en væg. (Tobias 26 år)

Det at blive inkluderet i et identitets- og arbejdsfællesskab, der kan rumme de unge som dem, de er, og med det, de kan, står i kontrast til det udgangspunkt, de kommer ind i Aspiranterne med. Som vi så i afsnit 2 *De unges veje ind i aspiranterne*, fortæller mange af de unge, hvordan de har oplevet at stå alene, afkoblet og marginaliseret fra et ungdomsliv, hvor der ikke var plads til dem, og hvor deres ressourcer ikke blev set og kunne folde sig ud. Undervejs i Aspiranterne løftes hovedparten af de unge imidlertid ud af en forståelse af sig selv som nogen, der hverken har en plads eller spiller en rolle i verden.

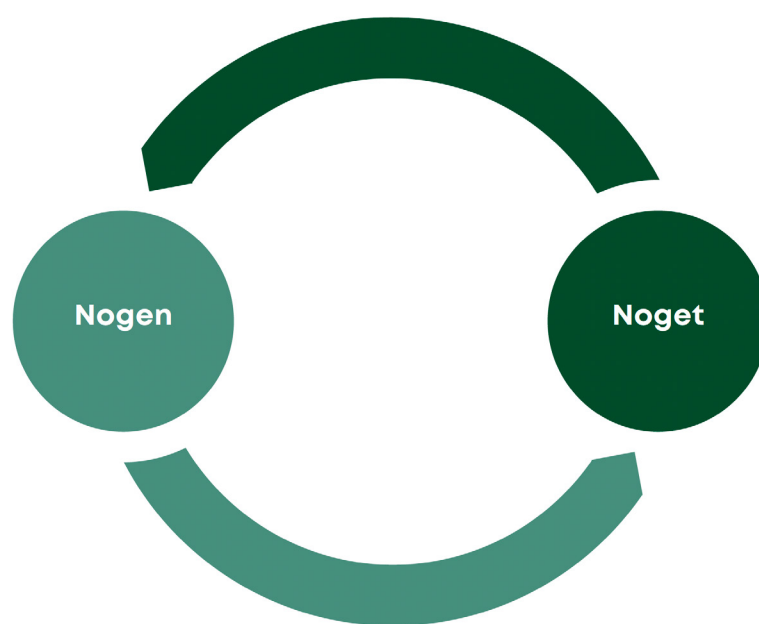
Den australske socialpsykolog, Bronwyn Davies (2000), beskriver det som en erfaring af at være positioneret som ubetydelig, som ingen som helst ('nobody') hen imod en erfaring af at blive til som nogen, der er bærer af en særlig værdi og særlige ressourcer ('somebody'). Gennem det at blive en del af det identitets- og arbejdsfællesskab, der etableres i Aspirantforløbet, tegner der sig hermed en bevægelse, hvor hovedparten af de unge, med Davies' ord, bliver til 'nogen' ved at blive til en del af 'noget', hvor de spiller en rolle og har en betydning. Her er det, Nadia på 26 år, der beretter:

Det har bare været et godt sted at komme ind, fordi de ligesom ser et talent, og så tager de fat i det og siger, hvad kan vi gøre med det? Det har været superfedt. *Og det har du ikke sådan oplevet før?* Meget af det, jeg ellers har lavet, har været tidsfordriv for at holde mig aktiv. Jeg har været på produktionsskole to gange, jeg har været på HF og sådan nogle forskellige ting, der ikke rigtig har gjort andet end bare at holde mig i gang. Så Aspiranterne var ligesom den første gang, jeg blev både challenged, men også accepteret for, hvad jeg kunne. Altså det har været så fedt. (Nadia, 26 år)

En tilsvarende fortælling finder vi hos Malthe på 29 år, som vi mødte i afsnit 2, hvor han berettede, at han havde været paralyseret af social angst, inden han begyndte på Aspiranterne. Undervejs i Aspirantforløbet får han imidlertid øje på sig selv som en, der kan binde kreative processer og udtryk sammen til en helhed og støtte de andre i deres kreative arbejde. Malthes fortælling tydeliggør hermed, hvordan det at blive til 'nogen i noget' også åbner op for at kunne blive 'noget for nogen'. Her fortæller Malthe:

Jeg kunne godt tænke mig at være et bindingspunkt, der kan hjælpe andre med at formidle ting. Hele den proces, jeg har været igennem her: At finde ud af det der med at lytte til andre og komme frem til et fælles sprog. Det har været ret befriende. Det fungerer for mig. Det kunne være fedt at prøve i nogle andre omgivelser, hvor jeg måske skal være med til at sætte en dagsorden. (Malthe, 29 år)

I Malthes fortælling bliver det tydeligt, at denne afklaring af egen værdi og egne ressourcer også åbner en forestilling om at kunne aktualisere sig selv og sine ressourcer i andre sammenhænge. Dermed illustrerer fortællingen, hvordan det at blive en del af et identitets- og arbejdsfællesskab på Aspiranterne også kan danne afsæt for, at de unge begynder at se sig selv som nogen, der i videre forstand er betydningsfulde og kan spille en betydningsfuld rolle i verden. Denne vekselvirkning mellem det at blive til 'nogen i noget' og det at blive 'noget for nogen', som både foregår på Aspiranterne og åbner for nye forestillinger for fremtiden, illustrerer vi i figur 2.

Figur 2. Nogen i noget/Noget for nogen

4. Nye horisonter

Som beskrevet i introduktionen, går de fleste af de unge på Aspirantforløbet i 24 uger. Enkelte af dem fortsætter på et nyt forløb, mens hovedparten bevæger sig ind i nye sammenhænge. Disse sammenhænge ser meget forskellige ud, men indebærer i flere tilfælde en fortsat tilknytning til projektet. Flere bliver eksempelvis en del af fortsætter-projektet Aspira, hvor de gennem lønnede småjobs får erfaringer med at løfte opgaver for lokale kulturinstitutioner og afvikle events. Andre bruger det åbne værksted, hvor nuværende og tidligere aspiranter kan mødes og arbejde med egne projekter og modtage professionel vejledning og sparring (torsdage), lige som mange kommer til de fælles arrangementer projektet løbende afholder.

Fælles for de unge samlet set er, at de har fået erfaring med at være en del af forløb, som de oplever som betydningsfuldt og lykkes med at blive i, og som de oplever undervejs afføder en signifikant anerkendelse både indadtil og udadtil. Samtidig åbner der sig, som vi så ovenfor, nye horisonter for, hvem de kan blive til, og hvad de kan udrette. Maria på 25 år forklarer her, hvordan forløbet for hende er med til at løfte hende ud af en forståelse af sig selv som kommende førtidspensionist:

Jeg har fået øjnene op for rigtig mange ting, mens jeg har gået her. Både det første halve år, men også mens jeg har arbejdet her. Altså helt lavpraktisk, så tænkte jeg, at jeg skulle på førtidspension og sådan noget, men det fandt jeg så ud af, at det skal jeg ikke. Jeg kan godt bruges til noget, ikke? Jeg har bare fået øjnene op for, hvem jeg er, og hvor mine grænser er, ja, og hvor min plads er, og hvad jeg egentlig kan bruges til. (Maria, 25 år)

Selvom mange af de unge, som Maria her, får øje på, hvordan nye horisonter kan tegne sig for dem, viser deres fortællinger ligeledes, at der er et behov for, at de skridt, de tager umiddelbart efter forløbet, foregår inden for nogle rammer, der tager højde for de særlige omstændigheder, erfaringer og ressourcer, de har med sig i livet. Her fortæller Tobias på 26 år, hvordan han umiddelbart efter Aspirantforløbet kommer ud i et krævende fuldtidsarbejde i en privat virksomhed, hvor han efter ganske kort tid kolliderer, sygemelder sig og ender i en længerevarende udredning:

Jeg var til en samtale, og så fik jeg det [jobbet] på en eller anden måde. Der arbejdede jeg så i to måneder. I hvert fald 37 timer om ugen, plus. Fordi der var også lige her og der, hvor de skulle bruge nogen i weekenderne. Jeg ved ikke lige helt, hvad der er sket, men der var bare en dag, hvor jeg havde virkelig meget kvalme, og jeg blev svimmel, mens jeg arbejdede der. Og så sagde jeg: 'Jeg har det ikke så godt. Jeg går hjem.' Og så er jeg så bare blevet hjemme. *Så har du ikke været tilbage på arbejdet?* Nej, de

har så ringet til mig, og jeg har snakket med dem og sagt, at jeg ikke ved, hvad det er, og jeg har prøvet at gå til lægen, og de ved heller ikke, hvad det er. Men det er sådan, at hvis jeg laver noget fysisk eller bliver presset, så bliver jeg svimmel og får kvalme. (Tobias, 26 år)

Tobias' fortælling peger på betydningen af, at Aspiranterne i samarbejde med Helsingør Kommunes ungeenhed og kommunens kultursektor understøtter de unges muligheder for at bevæge sig med små skridt ad de forskellige veje, som de har fået øje på undervejs i Aspirantforløbet. Disse veje omfatter en lang række af ungdomslivets mange facetter, lige fra det at flytte hjemmefra, etablere en hverdag for sig selv, skabe netværk og relationer, få klarlagt udfordringer og ressourcer samt få foden inden for uddannelse og arbejde. Vejene er mangfoldige og antager sjældent en lineær karakter, og for de unge, vi møder på Aspiranterne, kræver mange af disse skridt en udvidet infrastruktur, der kan hjælpe dem på vej.

Vi ser i forlængelse heraf allerede i første fase af den forskningsbaserede evaluering betydningen af en koordineret indsats og rammesætning mellem kommune, kultursektor og Aspiranterne, men også potentialerne i en række mulige samarbejdsflader, som endnu er i deres vorden.

5. Perspektiver for anden fase af den forskningsbaserede evaluering

I den kommende fase af den forskningsbaserede evaluering kommer vi til at gå tæt på, hvilke mønstre der tegner sig i de unges veje videre efter Aspirantforløbet, hvilke typer af trædesten der viser sig fra et ungeperspektiv, og hvilken betydning de unge tillægger dem i forhold til deres bevægelser. Den kommende fase vil m.a.o. lægge vægten på at afdække de forskningsspørgsmål, der handler om Aspiranterne i et livsperspektiv, som nævnt i afsnit 1, *Introduktionen*.

Et opmærksomhedspunkt i anden fase

En væsentlig del af det udbytte, som mange af de unge i Aspirantforløbet oplever, kobler sig til deres deltagelse i og bidrag til et identitets- og arbejdsfællesskab. Det er derfor afgørende at fastholde og skærpe blikket for den rolle og betydning, som fællesskaber kan antage i de unges bevægelser og veje videre. Centralt her står de betingelser og rammevilkår, der er for at udvikle og blive en del af forskellige former for fællesskaber, som kan virke ind i hverdagen her og nu og tilbyde horisonter for de unges veje videre.

Det lægger med afsæt i Bruselius-Jensen et al (2023) op til en differentiering mellem de forskellige former for fællesskaber – 'samfundsmæssige fællesskaber', 'løse forbindelser', 'grupper' og 'nære venskaber' – der fylder og er tilbøjelige til at virke ind på unge og deres liv på forskellige måder. Det illustreres i figur 3

Figur 3. Fællesskabsformer i ungdomslivet

Figur 3 skal læses således, at de samfundsmæssige fællesskaber udgør de mest overordnede og diffuse relationer, mens de nære venskaber har karakter af de mest intime og personligt forpligtende relationer. Bevægelsen fra de samfundsmæssige fællesskaber, hen over de løse forbindelser og grupperne til de nære venskaber repræsenterer hermed en bevægelse mod mere fortættede og sammenfildrede relationer.

I Aspirantforløbet arbejdes der umiddelbart primært på gruppe-niveau. Det er der, identitets- og arbejdsfællesskabet er forankret. Og som beskrevet er det helt afgørende for at komme igennem et hverdagsliv på en meningsfuld måde. Samtidig ser vi, at det fællesskab, der opstår på gruppeniveau, også fortætter sig i nære venskaber mellem enkelte af de unge, som får noget særligt med hinanden. Ligesom vi ser, at de forskellige events, fremvisninger, kundeopgaver, relationen til kulturinstitutionerne mv. ligeledes giver adgang til eller er med til at skabe nogle netværk og forbindelseslinjer ud af Aspiranterne, som i højere grad minder om løse forbindelser. Desuden ser vi, at de unge gennem Aspirantforløbet i nogen grad rokker ved deres placering i de samfundsmæssige fællesskaber, hvor mange af dem hidtil er blevet positioneret som en del af kategorien 'uden for uddannelse og arbejde', bevæger de sig ind i en helt særlig kategori som 'Aspirant'. Det er et opmærksomhedspunkt i undersøgelsens anden fase, hvorvidt og hvordan de forskellige fællesskabsformer er med at åbne nye veje og bevægelser for de unge, der har været en del af Aspirantforløbet, og hvilke perspektiver arbejdet med fællesskaber tegner på alle fire niveauer.

Litteratur

Andersen, S.H., Ladenburg, J. & Dyssegaard, P.S. (2020). Danskernes mentale sundhed: Udvikling, baggrund og konsekvenser. Rockwool Fonden. https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2020/11/RFF_Danskernes-mentale-sundhed-2020.pdf

Bruselius-Jensen, M., Sørensen, N.U. & Katznelson, N. (2023). Fællesskaber i ungdomslivet. Når de gør godt, og når de gør ondt. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Dahler-Larsen, P. & Krogstrup, H. (2003). Nye veje i evaluering. Aarhus: System Academics

Davies, B. (2000). (In)scribing body/landscape relations. Boston: Alta Mira Press

Jensen, H.A.R., Davidsen, M., Møller, S.R., Roman, J.E., Kragelund, K., Christensen, A.I. & Ekholm, O. (2022). Danskernes sundhed – Den nationale Sundhedsprofil 2021. Sundhedsstyrelsen. https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2022/Sundhedsprofil/Sundhedsprofilen.ashx?sc_lang=da&hash=5C9A-9A81483F6C987D5651976B72ECB2

Katznelson, N., Pless, M. & Görlich, A. (2022). Mistrivsel i lyset af tempo, præstation og psykologisering. Om ny udsathed i ungdomslivet. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Nielsen, A.M. & Sørensen, N.U. (2017). Når kunst gør en forskel. Unges deltagelse i kunst- og kulturprojekter som alternativ arena for sociale indsatser. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Nielsen, A.M. & Sørensen, N.U. (2018). Journey mapping som forskningsmetode. I Pless, M. & Sørensen, N.U. (red.), Ungeperspektiver. Tænkninger og tilgange i ungdomsforskningen. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Ottosen, M.H., A.G. Andreasen, K.M. Dahl, M. Lausten & S.B. Rayce & B.B. Tagmose (2022). Børn og unge i Danmark: Velfærd og trivsel 2022. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. <https://www.vive.dk/media/pure/18610/14872861>

Sørensen, N.U. & Nielsen, J.C. (2014). Et helt normalt perfekt selv. Konstruktioner af selvet i unges beretninger om mistrivsel. Dansk Sociologi, 25(1), 33-54

Sørensen, N.U., Pless, M., Katznelson, N. & Nielsen, M.L. (2017). Picture Perfect. Præstationsorienteringer blandt unge i forskellige ungdomslivskontekster. Tidsskrift for ungdomsforskning, 17(2), 27-48

**AALBORG
UNIVERSITY**

cefu | Center for
Ungdomsforskning